

Spojrzenie na wrześniowe niebo 2026

"Gdy wrzesień z pogodą zaczyna, zwykle przez miesiąc pogoda trzyma"

To przysłowie daje nam nadzieję, iż po gorącym lecie, sierpniowym zaćmieniu **Słońca** i **Księżyc**a czekać nas będzie czas stabilnej i prawdziwie jesiennej pogody. Wrzesień, poza wydarzeniami historycznymi, związany jest z powrotem dzieci i młodzieży do szkół, zaś na niebie to przede wszystkim okres równowagi między długością dnia i nocy. Te ostatnie są już coraz dłuższe i często bezchmurne sprzyjając obserwacjom astronomicznym. Parę ciekawych zjawisk będziemy mogli zaobserwować na wrześniowym niebie, a wszystko zależeć będzie od naszych możliwości obserwacyjnych. Postarajmy się w tym celu wykorzystać czas z dala od miejskich świateł, aby chociaż przez chwilę spojrzeć w rozgwieżdżone niebo, by podziwiać nawet gołym okiem *Drogę Mleczną* rozciągającą się przez cały nieboskłon od północnego do południowego horyzontu.

Korzystaliśmy, na ile to było tylko możliwe, z uroków tegorocznego lata, a tymczasem, ani nie spostrzeżliśmy się kiedy, **Słońce** w swej wędrówce po *ekliptyce* systematycznie podążało ku równikowi niebieskiemu, przez co jego deklinacja czyli wysokość nad równikiem malała, a w związku z tym dni stawały się nieubłagane coraz to krótsze. W tym roku w nocy 23 września o godz. 02.06 **Słońce** znajdzie się na równiku niebieskim, wejdzie w znak *Wagi*, po czym „przejdzie” z półkuli północnej nieba na południową, tym samym rozpocznie się u nas astronomiczna *jesień*.

Niezależnie od tego faktu w Krakowie w dniu 1 września **Słońce** wschodzi o godz. 5.55 a zachodzi o godz. 19.23, natomiast 30 września wschodzi o godz. 6.39 a zachodzi o 18.20, zatem w ciągu tego miesiąca ubędzie nam dnia w Małopolsce o 107 minut! Skutkiem istnienia zjawiska refrakcji w atmosferze ziemskiej wszystkie obiekty na niebie widzimy nieco wyżej niż są one w rzeczywistości, zatem faktyczne zrównanie długości dnia z nocą będzie dopiero w piątek 25 września.

Jeśli chodzi o stan aktywności magnetycznej naszej gwiazdy, to podobnie jak to było w wakacje, należy się spodziewać średniej ilości plam, pochodni, czy protuberancji na tarczy naszej gwiazdy. **Słońce** bowiem znajduje się w stanie słabnącej działalności związanej z jego XXV cyklem jedenastoletniej aktywności. Pamiętajmy przy tym, że obserwacje plam i różnych zjawisk z nimi związanych, podobnie jak przy jego zaćmieniu, prowadzimy wyłącznie przy użyciu odpowiednich filtrów, najlepiej rzutując obraz Słońca przez lunetę na ekran.

Natomiast ciemne, prawie bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych wystąpią w drugim i trzecim tygodniu września, bowiem **Księżyc** rozpocznie ten miesiąc podążając do ostatniej kwadry, która wypadnie 4 IX o godz. 09.51, now 11 IX o godz. 05.27, pierwsza kwadra 18 IX o godz. 22.44, pełnia 26 IX o godz. 18.49. **Księżyc** znajdzie się w *perygeum* (najbliżej **Ziemi**) 6 IX o godz. 22, a w *apogeum* (najdalej od nas) będzie 19 IX

o godz. 05. W tym miesiącu **Księżyc** zbliży się 6 IX do **Marsa**, 8 IX do **Jowisza** oraz 14 IX do **Wenus**, ale te zjawiska nie będą u nas widoczne.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkurego** można będzie obserwować bardzo nisko nad zachodnim horyzontem nieba od pierwszego tygodnia września aż do końca października. Natomiast **Wenus** pełni rolę *Gwiazdy Wieczornej* i swym blaskiem z łatwością wpadnie nam w oko coraz później zachodząc po **Słońcu**. Zaś **Mars** gości w gwiazdozbiorze *Byka*, a końcem miesiąca przejdzie do *Bliźniąt*. Możemy go obserwować w drugiej połowie nocy. Również po północy, w gwiazdozbiorze *Raka* możemy obserwować na niebie **Jowisza** z jego wspaniałą gromadką galileuszowych księżyców. W *Rybach* dzielnie kroczy na niebie gazowy **Saturn** przystrojony w pierścienie z największym satelitą **Tytanem**, co możemy podziwiać już przez niewielką lunetę. Ponieważ w dniu 4 X będzie on w opozycji do **Słońca**, więc możemy go obserwować przez całą noc. **Uran** będzie widoczny od północy w gwiazdozbiorze *Byka*, zaś w gwiazdozbiorze *Ryb* przez całą noc można obserwować **Neptuna**, ale do ich obserwacji trzeba się już posłużyć chociażby małą lunetką.

Aby w tym powakacyjnym miesiącu móc obserwować **Księżyc** i **Słońce**, najłatwiej będzie skorzystać z lunet Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego w Niepołomicach, mieszczącego się przy ul. Mikołaja Kopernika 2. Zapamiętajmy też staropolskie przysłowie:

"Przyszła jesień, ręce w kieszeń"